

Granskningsutlåtande

Ändring av detaljplan PL 6625 A, ÄDp 2015-19089, samt

Detaljplan för fastigheterna Hammrbyhöjden 1:1 och Slamstationen 1 i stadsdelen Björkhagen, Dp 2015-19089

Innehåll

Sammanfattning	2
Bakgrund.....	2
Förslagets syfte och huvuddrag.....	2
Granskning.....	3
Synpunkter inkomna under granskning	3
Remissinstanser	3
Övriga.....	6
Synpunkter inkomna under samråd och granskning som ej tillgodosetts	7
Stadsbyggnadskontorets ställningstagande	7
Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande	10

Stadsbyggnadskontoret

Fleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
stockholm.se

Sammanfattning

Detaljplanering av området är uppdelad i två delar: en ny detaljplan respektive ändring av gällande detaljplan, med beteckning PL 6625 A. Syftet med ny detaljplan är att ge planstöd åt en ny utbyggd underjordisk teknisk anläggning för avloppsrening, nytt tilluftstorn, en ny kontorsbyggnad och en befintlig tunnelmynning. Syftet med ändring av gällande detaljplan (Pl 6625 A) är att möjliggöra tredimensionell fastighetsbildning för befintlig och delvis ny avloppsanläggning.

Planförslaget skickades ut för granskning 2017-06-21 – 2017-09-01. Under granskningen har 16 yttranden inkommit. Flertalet remissinstanser har ingen erinran mot planförslaget men framför synpunkter i sak, framför allt vad gäller utformning av plankartor och samordning under byggtiden. Den övrig som framfört synpunkter önskar att förslaget inte antas och anser bland annat att planprocessen inte är lagenlig och att SFA projektet saknar samhällsekonomisk bärighet.

Kontoret bedömer att planbeskrivningen bland annat kan förtydligas angående hänvisningar till MKB, ersättning till markägare och samordning med berörda. Plankartan har förtydligats gällande planområdet i höjdded, användningsbestämmelser i höjdded och att ändringsplanen ersätter gällande detaljplan inom ett visst område. Underlagsmaterialet har kompletterats med en *uppdaterad samhällsekonomisk kalkyl, Stockholm Vatten och Avfall, 2017-06-09*.

Stadsbyggnadskontoret föreslår att förslaget till detaljplan godkänns i stadsbyggnadsnämnden och överlämnas till kommunfullmäktige för antagande.

Bakgrund

Förslagets syfte och huvuddrag

Syftet med planförslagen är att möjliggöra projektet *Stockholms framtida avloppsrening, SFA*, som innebär modernisering av stadens avloppshantering, att säkra kapaciteten för avloppsrening på lång sikt och att väsentligt förbättra reningsresultaten.

Dessa två detaljplaner (som hanteras i ett plandokument) är två av fem detaljplaner som tas fram för att möjliggöra projektet SFA. Detaljplanering av området är uppdelad i två delar: en ny detaljplan respektive ändring av gällande detaljplan, med beteckning PL 6625 A.

Syftet med ny detaljplan är att ge planstöd åt en ny utbyggd underjordisk teknisk anläggning för avloppsrening, nytt tilluftstorn, en ny kontorsbyggnad, en ny reservkraftsbyggnad och en befintlig samt en ny tunnelmynning.

Syftet med ändring av gällande detaljplan (Pl 6625 A) är att möjliggöra tredimensionell fastighetsbildning för befintlig och delvis ny avloppsanläggning.

Detaljplanerna reglerar markanvändning och förslagets färdiga utformning samt konsekvenser av detta i användnings- och driftsskedet. Hantering och ansvar för genomförandefrågor regleras främst i lagstiftning utanför Plan- och bygglagen och i det tillståndsärende för SFA där bland annat genomförandet är föremål för rättslig prövning.

Granskning

Aktuell detaljplan har skickats ut för granskning under perioden 2017-06-21 – 2017-09-01. Information skickades ut enligt sändlista till remissinstanser, berörda sakägare enligt fastighetsförteckningen samt andra intressenter som under samrådet skriftligen framfört synpunkter. Övriga informerades genom annons i Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet 2017-06-21 och 2017-07-21. Planförslaget visades i Tekniska Nämndhuset, samt på stadsbyggnadskontorets hemsida, www.stockholm.se/detaljplaner.

Synpunkter inkomna under granskning

Nedan redovisas en sammanfattning av de synpunkter som inkom under granskningen. Yttrandena i sin helhet finns att ta del av i planakten.

Remissinstanser

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen bedömer att förslaget, under nu kända förhållanden, inte strider mot de intressen som Länsstyrelsen har att bevaka.

Länsstyrelsen vill upplysa om att det bara kan finnas en gällande detaljplan för ett geografiskt område och därmed är det inte möjligt att göra tilläggsplaner som ska gälla tillsammans med den ursprungliga planen. Om syftet med planförslaget är att endast ändra en del av den gällande planen behöver detta tydligt framgå ur handlingarna.

Lantmäterimyndigheten

Lantmäterimyndigheten (LM) anser att följande synpunkter inte har bemötts i samrådsredogörelsen:

- LM noterar att det finns en ny illustration för att förtydliga hur gällande stadsplan 6625A ändras till följd av planförslaget inom E1. Påpekar att det står ”jämsides med gällande stadsplan” Ska inte bestämmelserna inom detta område ersättas med E1? LM tolkar att E1 och Park gäller inom samma utrymme vilket ger en blandning av allmän plats och E1, vilket inte är möjligt.
- Inom område E1 finns befintlig byggnad som enligt planförslaget finns inom mark som har egenskapsbestämmelse ”marken får inte förses med byggnad” Ska byggnaden rivas? Om inte blir den planstridig med den nya planen.
- Planområdesgränserna för de tre olika områdena bör särskiljas. Under ”Gränser” finns endast en typ av gräns. Användningen för kvartersmark (E1) och E1 är begränsad i höjdded, men det har inte angivits någon begränsning i höjdded för planområdesgränserna för dessa två områden i respektive plan.
- Under rubrik verkan på befintliga planer i planbeskrivningen står ” Inom del av aktuellt område kommer ändring att göras till gällande detaljplan Pl 6625 A. Det innebär att befintlig detaljplan fortsätter att gälla parallellt med detta planförslag”. Allmän plats och kvartersmark kan inte gälla parallellt med varandra inom samma område. Kvartersmarken inom (E1) måste ersätta den allmänna platsmarken inom det område som (E1) ska gälla.

Storstockholms Brandförsvär (SSBF)

SSBF har inget att erinra mot planförslaget.

Försvarmakten

Försvarmakten har inget att erinra mot planförslaget

Sjöfartsverket

Sjöfartsverket har inget att erinra mot planförslaget.

Trafikkontoret

Trafikkontoret anser att i och med att möjligheten till pålning där ledningen ska gå försvinner, så bör detta faktum vägas in i de programarbeten som Exploateringskontoret driver, exempelvis för Hammarbyhöjden-Björkhagen.

Trafikkontoret önskar en redovisning från Stockholm Vatten och Avfall gällande projektets framdrift och även hur projektet är tänkt att drivas under byggtiden.

Idrottsförvaltningen

Idrottsförvaltningen Stockholmsstad har inget att erinra mot planförslaget under förutsättning att de idrottsanläggningar vilka ledningen går under ej kommer påverkas av planförslaget.

Kontoret önskar att i samband med detaljplanen även detaljplanelägga hela Hammarbybacken som idrottsmark istället för park respektive icke planlagd - terräng. Då marken nyttjas som idrottsmark bör även detaljplanen spegla detta samt att verksamheten då även kan lösa tillgängligheten och transporter till toppstugan.

AB Fortum Värme

Fjärrvärme/Fjärrkyla:

Fortum Värme (FV) informerar om att ledningar för fjärrvärme finns inom området och måste beaktas och att de (utöver ledningen som försörjer reningsverket idag) planerar för en ny ledning sydöst om Hammarbybacken (vid koloniområdet). Viktigt med tidig information och samråd. Vid åtgärder, viktigt att genomförandeavtal tecknas snarast möjligt.

Produktionsanläggningar:

Informerar om att genomförandet av planen kan få stor påverkan på värme och kyla produktionen vid Hammarbyverket och att sprängningsarbeten kommer att ske i direkt anslutning till FVs hetvattentunnlar som passerar under Sicklaanläggningen. För att inte skada FVs anläggning måste Stockholm Vatten och Avfall beakta detta i sitt arbete:

1. Vid planering av projektet måste arbetet ske med försiktighet så att skador undviks på FV hetvattentunnlar.
2. Vid upphandling måste dessa krav ställas mot entreprenören, t ex maximera laddningsstorlek mm.
3. Innan genomförande måste Stockholm Vatten och Avfall informera FV att arbetet påbörjas samt stå i kontakt med kontrollrum i Hammarbyverket under genomförande.
4. En plan för handlingsberedskap bör upprättas om det t ex skulle uppstå sprickor eller ras i FVs hetvattentunnlar. Hur skall vi då agera?
5. Information om FVs hetvattentunnlar skall spridas så begränsat som möjligt, t ex i upphandlingsunderlag, ritningar mm.
6. En särskild samverkansgrupp mellan FV och Stockholm Vatten och Avfall bör skapas för att kontinuerligt under planering och genomförande

minska riskerna med missförstånd som kan resultera i uppkomna skador på FV anläggning.

Ellevio

Ellevio hänvisar till yttrande vid tidigare samråd, om behov av samordning och hänsyn till Ellevios anläggningar.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

MSB avstår från att yttra sig.

Luffartsverket (LFV)

LFV har inget att erinra mot detaljplanerna.

Trafikverket

Trafikverket påtalar att statlig transportinfrastruktur som berörs av detaljplanerna behöver omfattas av avtal mellan Trafikverket och Stockholm Vatten och Avfall.

Trafikförvaltningen, Stockholms läns landsting

Trafikförvaltningen har inga synpunkter på förslaget.

Svenska kraftnät

Svenska kraftnät har inget att erinra mot förslaget.

Nacka miljövårdsråd

- Anser att detaljplanen ska reglera kontorsbyggnadens kulör (dov kulör).
- Påpekar att det är viktigt att villkor för luktutsläpp kommer att adderas till miljötillståndet för verksamheten och att tillståndet bör beskriva vad som gäller både vid normal drift och vid underhåll.
- Anser att miljökonsekvensbeskrivningen borde uppdateras med konsekvenser för vattenkvaliteten kring utsläppspunkten vid bräddning i Saltsjön.
- Anser att teknik för att rena vatten från bakterier, virus, mikroplast och läkemedelsrester används.

Övriga

RH

Kräver att samtliga detaljplaneförslag (Dnr 2015-19082, 2015-19085, 2015-19087 och 2015-19089) avvisas i sin helhet samt att projektet *Stockholms framtida avloppsrening* återremitteras till Stockholm Vatten och Avfall för en förnyad och korrekt analys och ny projektering. Framför följande synpunkter som berör denna plan:

- Lukt - Motsätter sig att projektet inte eliminerar befintlig luktproblematik.
- Anser att de trafikstörningar som projektet kommer att förorsaka i närområdet är otillräckligt belysta och utredda.

- Anser att det finns brister i den ekonomiska beskrivningen.
- Konstaterar att synpunkter framförda i samrådet lämnats utan beaktan, exempelvis radon och anser att hanteringen av inkomna synpunkter, samrådsprocessen i sig samt detaljplaneprocessen är klandervärd.
- Anser att projektets positiva konsekvenser uppvärderas och de negativa nedvärderas.
- Anser att projektet inte innebär någon teknisk eller miljömässig vinst som inte kunnat uppnås till betydligt lägre kostnad samt att redundansen i Stockholms avloppssystem minskas och riskerna ökar med ett enda reningsverk utöver Himmerfjärden kvar.

Motsätter sig ett detaljplaneförslag som han anser innebär risker för fastighet Konzeptet 3, utsätts för tekniska risker och att han som fastighetsägare utsätts för ekonomisk påverkan och olägenheter baserat på Stockholms stads grundläggande målsättning att bebygga marken där Bromma Reningsverk står idag. Detta trots att ingen detaljplan för området finns.

Synpunkter inkomna under samråd och granskning som ej tillgodosetts

- Färgsättning kommer ej att regleras
- Planen ska inte antas bland annat på grund av:
  - o att den inte anses lagenlig
  - o att projektet saknar samhällsekonomisk bärighet
  - o att den inskränker på enskilda intressen

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Här ges ämnesvisa svar på det som inkommit under granskningen samt det i listan ovan (det som inte kunnat tillgodoses.)

Projektet SFA

Projektets ändamålsenlighet

Stadsbyggnadskontoret har tagit hänsyn till och gjort avvägningar mellan allmänna och enskilda intressen enligt Plan- och bygglagen och bedömer att projektet Stockholms framtida avloppsrening (SFA) har ett stort allmänintresse och att konsekvenser av planens genomförande till övervägande del är positiva. Projektet möjliggör nödvändig infrastruktur som bidrar till att förbättra miljön och säkerställa avloppskapaciteten i Stockholm.

SFA ligger i linje med politiska mål för Stockholms utveckling och att det är ett angeläget samhällsintresse att få till denna infrastruktur som har stort allmänintresse.

Projektets ekonomi och samhällsekonomi

Redovisning som rör ekonomiska och samhällsekonomiska kalkyler framgår av underlaget Bemötande av inkomna inlagor, 2017-01-10, samt tillkommen Uppdaterad samhällsekonomisk kalkyl, Stockholm Vatten och Avfall, 2017-06-09.

Sårbarhet

Med avseende på yttrande att sårbarheten skulle öka med endast ett reningsverk kvar, kan påtalas att det utbyggda reningsverket i Henriksdal i praktiken kommer att fungera som flera reningsverk i ett. Om en del av reningsverket skulle sluta att fungera under en tid, kan andra delar av reningsverket ta över. Reningsverket kommer ha elförsörjning från två olika håll och har dessutom egen reservkraft.

Planprocessen

Samråd har hållits både i anslutning till tillståndsansökan och i detaljplanarbetet. Synpunkter som inkommit vid samråden har sammanställts och besvarats. (Samrådsredovisning april 2014 - maj 2015, Stockholm Vatten, 2015-06-09 samt Samrådsredogörelse Detaljplan för Slamstationen 1 i stadsdelen Björkhagen, Dp 2015-19089)

Vad gäller specifikt radon har svaret varit att radon är något som finns naturligt i all berggrund och att förekomsten av radon inte kan öka vid ett uttag av en bergtunnel och att ingen radonmätning kommer att utföras.

Planläggningen

Vald planläggning

Syftet att ändra Stadsplan PL 6625A är att endast ändra en del av den gällande planen, det vill säga, ett visst utrymme under mark. Anledningen till att ändring görs till Pl 6625 A är för att möjliggöra tredimensionell fastighetsbildning. Gällande detaljplan betecknar Sicklaanläggningen som en underbyggd park, vilket betyder att marken är allmän plats och att Stockholms stad är den enda möjliga huvudmannen för marken. Med en tredimensionell fastighetsbildning ges möjlighet för Stockholm Vatten och Avfall att bilda en 3D-fastighet för den underjordiska avloppsreningsanläggningen, medan marken ovan jord fortsätter att vara Stockholms stads parkmark. Planförslaget innebär ändring av PL 6625 A, vilket innebär att ändringar ersätter bestämmelser i gällande plan inom angivet område, men att den i övrigt fortsätter att gälla. Plankartan förtydligas så att ändringsplanen ersätter gällande detaljplan inom ett visst område.

Stadsbyggnadskontoret önskar ej planlägga hela Hammarbybacken, som troligen skulle fördröja planarbetet, eftersom syftet med planen är att skapa möjlighet för avfallsanläggning under mark och ytor ovan mark inte är aktuella.

Plankartan förtydligas, så att planområdesgräns, för E1 och E4 avgränsas uppåt och nedåt, i överensstämmelse med användningsbestämmelser.

Detaljplanen reglerar inte byggnadernas kulör som blir föremål för vidare gestaltungsarbete i samband med bygglovsansökan.

Påverkan på gällande detaljplaner och annan planläggning

Inom område för avloppsledningen och underjordiska anläggningar och dess skyddszon (Markreservat för allmännyttigt ändamål eller Tekniska anläggning) får inga ingrepp från övrig verksamhet, så som schaktning, spontning, borrhning eller liknande, ske. Framtida ingrepp i närheten, i form av till exempel pålning, är inget hinder så länge det sker utanför markreservatet. Information om detta har lämnats till Exploateringskontoret som kan väga in det i sina programarbeten.

Risk och störningar

Stadsbyggnadskontoret är medvetna om att enskilda kommer att bli utsatta för störningar under byggtiden. Stadsbyggnadskontoret har gjort avvägningar mellan allmänna och enskilda intressen och bedömer att projektet Stockholms framtida avloppsrening (SFA) har ett stort allmänintresse och att konsekvenser av planens genomförande till övervägande del är positiva.

I praktiken har denna plan begränsade effekter eller påverkan på enskilda intressen och alternativa ledningsdragningar skulle inte minska intressekonflikter i förhållande till andra fastighetsägare. Stadsbyggnadskontoret bedömer att SFA:s utformning och de avvägningar Stockholm Vatten och Avfall gjort för att åstadkomma önskat resultat, är rimliga.

Ansvar för risk för störningar under byggtiden åläggs, enligt Plan- och bygglagen (10 kap 5 §), den som utför åtgärderna – i detta fall Stockholm Vatten och Avfall – som har att följa gällande lagar och regler vid genomförandet. Konsekvenserna, som de förklaras i miljökonsekvensbeskrivningen, är också föremål för prövning inom ramen för det pågående tillståndsärendet för SFA.

I planbeskrivningen beskrivs lukt på sida 35. Sammantaget är bedömningen att inga luktrisker av betydelse föreligger. De åtgärder som genomförs gör att risken för luktstörningar i omgivningarna är mindre än under tidigare år.

Miljökonsekvensbeskrivning (MKB)

Många frågor relaterat till utsläpp till luft och vatten tillhör Stockholm Vatten och Avfalls tillståndsansökan hos Mark- och miljödomstolen och hanteras inte i planprocessen. För de förändringar som SFA innefattar har Stockholm Vatten och Avfall sökt om miljötillstånd enligt miljöbalken i Mark- och miljödomstolen för 9 kap. Miljöbalken Miljöfarlig verksamhet samt 11 kap. Miljöbalken Vattenverksamhet. Tillståndet inkluderar byggnationen och driften av befintliga och nya avloppsledning och reningsverk. Stockholm Vatten och Avfall har tagit fram förslag på villkor som ska styra kommande kontrollprogram. Dessa innehåller bland annat lukt under bygg- och driftskede och utsläpp av obehandlat bräddat avloppsvatten under bygg- och driftskede, se sid 14 i planbeskrivningen.

I planbeskrivningen har text om miljökonsekvenser förtydligats och fler hänvisningar till MKB:n har införts.

Fortsatt behov av samordning och avtal

Under projektering och genomförande kommer samordning att ske med berörda. I planbeskrivningen nämns behov av samordning och eventuellt avtal med Trafikverket, Skanova, Ellevio, Fortum Värme, Stockholms brandförsvaret, Trafikkontoret och Exploateringskontoret. Stockholm Vatten och Avfall initierar samordningen. Planbeskrivningen har kompletterats med behov av samordning även med Svenska Kraftnät och Sjöfartsverket.

Stockholm Vatten och Avfall kommer kontakta Fortum Värme för genomförandeavtal.

Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande

Sakägare och övriga boende som framfört synpunkter önskar att förslaget inte antas och beskriver framför allt oro för permanenta skador på energibrunnar och huskonstruktioner på grund av grundvattensänkningar samt oro för omfattande störningar under byggtiden. De anser även att planprocessen och miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) inte är lagenlig och att SFA projektet saknar samhällsekonomisk bärighet.

Stadsbyggnadskontoret är medvetna om att enskilda kommer att bli utsatta för störningar under byggtiden. Ansvaret för risk för störningar under byggtiden åläggs, enligt Plan- och bygglagen (PBL 10 kap 5 §), den som utför åtgärderna – i detta fall Stockholm Vatten och Avfall – som har att följa gällande lagar och regler vid genomförandet. Konsekvenserna under byggskedet, som de förklaras i MKB, är föremål för prövning inom ramen för det pågående tillståndsärendet för SFA, som förväntas reglera störningar och annat.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att planen har begränsad påverkan på enskilda intressen, så som möjligheten att borra energibrunn, och är utformad med skälig hänsyn till befintliga bebyggelse-, äganderäts- och fastighetsförhållanden som kan inverka på planens genomförande enligt PBL. Alternativa ledningsdragningar skulle inte minska intressekonflikter i förhållande till andra fastighetsägare som då skulle komma att drabbas. Risk för skador på energibrunnar och huskonstruktioner bedöms som liten.

Samverkan mellan stadsbyggnadskontoret och Stockholm Vatten och Avfall har skett i syfte att kunna bedriva en effektiv planprocess där innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen samordnats för att vara heltäckande för både planprocessen, genomförandet och driftsskedet. Stadsbyggnadskontoret delar Stockholm Vatten och Avfalls analyser, avvägningar och bedömning i miljökonsekvensbeskrivningen och anser att den är tillfyllest.

Stadsbyggnadskontoret har tagit hänsyn till och gjort avvägningar mellan allmänna och enskilda intressen och bedömer att projektet SFA har ett stort allmänintresse och att konsekvenser av planens genomförande till övervägande del är positiva. Projektet möjliggör nödvändig infrastruktur som bidrar till att förbättra miljön och säkerställa avloppskapaciteten i Stockholm.

I övrigt inkomna synpunkter utgör enligt kontorets bedömning inget hinder för planens antagande eller genomförande.

Stadsbyggnadskontoret föreslår att förslaget till detaljplan godkänns i stadsbyggnadsnämnden och överlämnas till kommunfullmäktige för antagande.

Petter Lindencrona
planchef

Emma Engleson
stadsplanerare